

ژئوپلیتیک تعرفه‌ها

جرج فریدمن

استراتژیست

پیش از بررسی تعرفه‌هایی که دولت ترامپ به‌تازگی اعلام کرده، باید دو نکته مهم را در نظر گرفت. اول اینکه جهان وارد دوره‌ای بی‌ثبات شده که در آن نظم ژئوپلیتیکی گذشته رو به پایان است و هنوز نظم جدیدی شکل نگرفته. چیزهایی که قبلاً قطعی به‌نظر می‌رسیدند، حالا دیگر چنین نیستند. برای توصیف این وضعیت در آمریکا، از تعبیر «طوفان پیش از آرمش» استفاده کرده بودم.

نکته دوم، تفاوت میان الزامات ژئوپلیتیکی و مهندسی ژئوپلیتیکی است. الزامات، کشورها را مجبور می‌کند به شکل خاصی رفتار کنند، ولی مهندسی ژئوپلیتیکی به چگونگی مدیریت این وضعیت از سوی کشورها اشاره دارد؛ یعنی چطور میان کسانی که واقعیت جدید را می‌پذیرند و کسانی که با آن مخالف‌اند، توازن ایجاد شود.

واقعیت امروز این است که نظم قرن بیستم فرسوده شده و نظم جدیدی در حال شکل‌گیری است. هنرهای گذشته دیگر اعتبار ندارند. اگر چه این وضعیت نگران‌کننده است، در تاریخ بشر پدیده‌ای رایج به‌شمار می‌رود.

نظم گذشته از سلطه امپراتوری‌های اروپای غربی آغاز شد که با بهره‌گیری از موقعیت جغرافیایی‌شان، بخش بزرگی از جهان را کنترل کردند. بریتانیا بیشترین سود را از این امپراتوری برد، بعد از آن فرانسه، اسپانیا و هلند قرار داشتند. تجزیه اروپا به کشورهای متعدد، وقوع جنگ‌ها احمی کرد.

این قرن اروپایی سه مرحله داشت: نخست، تلاش آلمان برای تشکیل امپراتوری خود که به جنگ جهانی اول منجر شد؛ سپس جنگ جهانی دوم که باعث تضعیف اروپا و ظهور آمریکا و شوروی شد؛ و نهایتاً جنگ سرد، که طی آن آمریکا و شوروی اروپا را به دو بخش شرقی و غربی تقسیم کردند.

در جنگ سرد، آمریکا سیستمی اقتصادی طراحی کرد که به نفع خودش و به‌زیان شوروی بود. این سیستم از متحدان آمریکا حمایت اقتصادی می‌کرد، در حالی که شوروی فقط می‌توانست از دولت‌های حاکم پشتیبانی کند، نه از خود کشورها. آمریکا با توتش توانست اروپا و کشورهای جهان سوم را مدیریت کند و تجارتی آزاد برقرار سازد که به اقتصادهای ضعیف امکان دسترسی به بازار آمریکا را می‌داد. بعد از فروپاشی کمونیسم، جنگ سرد به‌طور غیررسمی ادامه یافت. اما جنگ اوکراین نشان داد روسیه قدرت نظامی و اقتصادی کافی ندارد و آمریکا باید استراتژی‌هایش را بازنگری کند. یکی از نتایج این تغییرات، افزایش وابستگی آمریکا به تولید خارجی است. اگر صادرات کشورهایمانند چین یا برخی کشورهای اروپایی متوقف شود یا دچار اختلال گردد، اقتصاد آمریکا آسیب می‌بیند.

این کشورها ممکن است به دلیل ناآرامی، اعتراض، یا تصمیمات سیاسی، صادرات را متوقف کنند. بنابراین، وابستگی زیاد به واردات خطرناک است، زیرا تأمین کالاهای اساسی ممکن است به دلایل سیاسی یا نظامی مختل شود.

تجارت آزاد زمانی مفید است که منافع آن از خطراتش بیشتر باشد. اما وقتی تعرفه‌های پایین باعث تقویت اقتصاد خارجی و تضعیف اقتصاد داخلی می‌شود، دیگر سودی ندارد. همچنین، کشورهای صادرکننده ممکن است به دلایل ژئوپلیتیکی دچار بی‌ثباتی شوند و همین، زنجیره تأمین آمریکا را به خطر بیندازد. در واقع، تجارت بین‌المللی همیشه در دسترس یا ارزان نیست. آمریکا سیستمی طراحی کرده بود که از نظر تئوری سودمند بود، ولی در عمل به رویدادهای داخلی دیگر کشورها وابسته بود. با افزایش مشکلات مالی و تضعیف این سیستم، طبیعی است که آمریکا به فکر تغییر راهبردش، از جمله در حوزه تجارت، بیفتد. اکنون آمریکا از مرحله الزام‌های ژئوپلیتیکی وارد مرحله بازطراحی این واقعیت شده است. اقتصاد و امنیت نظامی دو بخش اصلی ژئوپلیتیک هستند. افزایش تعرفه‌های اخیر بخشی از بازمهندسی این سیستم مالی است.

تحلیل‌های ژئوپلیتیکی گسترده و حساس‌اند، اما مهندسی این واقعیت جزئی‌تر و در عین حال پیچیده و آسیب‌پذیر است. مانند ساختن پلی بر رودخانه؛ مسیر رودخانه قابل‌بیش بینی است، اما ساختن پل دشوار و پرخطر است. سیاست‌های ترامپ هم در همین چارچوب قرار می‌گیرند. او تلاش می‌کند سیستم را بازتعریف کند، هر چند نتیجه نهایی این اقدامات هنوز روشن نیست، حتی اگر نیت آن‌ها واضح باشد.

بهترین دوست اشغالگران

درباره مایک هاکی سفیر آمریکا در اسرائیل

محمدحسین لطف‌اللهی

خبرنگار بین‌الملل

مایک هاکی، فرماندار پیشین آرکانزاس و کاندیدای سابق ریاست‌جمهوری از حزب جمهوری خواه هفته گذشته با تأیید سنای آمریکا به‌عنوان سفیر ایالات متحده در اسرائیل منصوب شد. دونالد ترامپ، رئیس‌جمهور آمریکا در فاصله کوتاهی پس از پیروزی در انتخابات ریاست‌جمهوری، هاکی را برای این جایگاه معرفی کرده و گفته بود: «مردم اسرائیل عاشق او هستند. او تلاشی خستگی‌ناپذیر خواهد داشت تا صلح را به خاورمیانه بازگرداند.»

هاکی در شرایطی توانست رای موافق سنارا به دست بیاورد که نمایندگان دموکرات و مستقل سنا به جز جان فترمن، سناتور دموکرات پنسیلوانیا با انتصاب او به‌عنوان سفیر ایالات متحده در اسرائیل مخالفت کردند. به‌باور بسیاری از اعضای دموکرات مجلس نمایندگان و سنای آمریکا، مواضع مایک هاکی درباره موضوع اسرائیل و فلسطین و نگاه خاص او به هویت و ملیت در این منطقه مانع از برقراری هرگونه صلحی خواهد شد و «منافع آمریکا را به خطر خواهد انداخت.»

اما مایک هاکی چه موضوعی دارد و چرا انتصاب او به‌عنوان سفیر ایالات متحده در اسرائیل می‌تواند بر آتش تنش‌ها و درگیری‌ها در منطقه بدمد.

افراط‌گرا تا مغز و استخوان

هاکی متولد سال ۱۹۵۵ در آمریکا است. بسیاری او را مطرح‌ترین چهره عوام‌گرا در آمریکا در فاصله سال‌های پایانی ریاست‌جمهوری جرج دبلیو بوش تا زمان ظهور پدیده‌ای به نام ترامپ در سال ۲۰۱۵ می‌دانند. او به‌عنوان یک کشیش در میان رای‌دهندگان مذهبی محبوبیت بسیاری داشت و همراهی‌اش با بسیاری از خواسته‌ها و مطالبات جریان راست‌گرای افراطی باعث شده بود تا هواداران غیرمذهبی زیادی هم پیدا کند.

نیویورک‌مگزین در توصیف او می‌نویسد: «او در هیچ موضوع مهم سیاست عمومی با راست مسیحی اختلاف‌نظر نداشت. هاکی به‌ویژه در موضوع سقط جنین موضعی سخت‌گیرانه داشت و در چندین مورد، سقط جنین قانونی را به‌هولوکاست تشبیه کرد.» هنگامی که در سال ۲۰۰۷ میلادی، هاکی کاندیداتوری خود در انتخابات ریاست‌جمهوری را اعلام کرد، بسیاری از سیاستمداران جمهوری خواه در موضوعات کلیدی به‌ویژه موضوع مهاجرت، از مواضع بوش و جان مک کین (سناتور و کاندیدای ریاست‌جمهوری) که در طرح «اصلاحات جامع مهاجرتی» با تاز می‌یافت حمایت می‌کردند. با این حال، جریان‌های رادیکال‌تر به دلیل وجود مواردی مثل امکان صدور مجوز ماندن و حتی کسب شهروندی آمریکا برای مهاجران غیرقانونی و فراهم شدن امکان عفو آن‌ها در برخی موارد، با این طرح‌ها مخالف بودند. هاکی بخشی از این جریان‌های رادیکال بود که توانست با تکیه بر طرح‌هایی که تا آن زمان بسیار دور از دسترس به‌نظر می‌رسیدند، مثل محروم کردن یک متولد آمریکا از حق شهروندی و حتی اخراج او از آمریکا به دلیل مهاجرت غیرقانونی والدینش، توانست در انتخابات عملکرد بسیار بهتری نسبت به اغلب کاندیداهای حزب جمهوری خواه داشته باشد.

نقشه راه هاکی در آن انتخابات به کاندیداهای آینده مانند ترامپ نشان داد که تکیه بر مواردی مثل مخالفت با ورود مهاجرین به آمریکا می‌تواند رای آوری زیادی داشته باشد.

هاکی در سال ۲۰۱۶ بار دیگر بخت خود را در انتخابات ریاست‌جمهوری آزمود اما این بار او رقبایی داشت که در زمینه عوام‌گرایی و تبدیل کردن مطالبات رادیکال جامعه به‌زبان برای پیروزی بسیار بهتر از او بودند. در دوره نخست ریاست‌جمهوری ترامپ، سارا هاکی سننر، دختر مایک هاکی به‌عنوان دبیر

عکس: Gettyimages

خواهد بود و افزود که به مقامات اسرائیلی دستور داده است تا برای الحاق این منطقه آماده‌سازی‌های لازم را آغاز کنند.

هنگامی که دسامبر ۲۰۲۴، هاکی به‌عنوان گزینه ترامپ برای سفارت آمریکا در اسرائیل مطرح شد، این اتفاق این‌گونه تفسیر شد که رئیس‌جمهور آمریکا مصمم است برای همیشه سیاست دوکشوری را کنار بگذارد چرا که هاکی همواره در موضع‌گیری‌های خود در نقطه مقابل این راه‌حل ایستاده بود. در ادامه، ترامپ با طرح پیشنهاد تبدیل غزه به یک شهر ساحلی لوکس، سطح انتظارات را به کلی جابه‌جا کرد و از آن پس تمرکز گروه‌های حقوق‌بشری در آمریکا به جای بازگرداندن راه‌حل دوکشوری به دستور کار کاخ سفید، به حذف گزینه پاکسازی قومی در فلسطین از لیست گزینه‌های دولت آمریکا معطوف شد.

بنیامین نتانیاهاو، نخست‌وزیر اسرائیل و دیگر مقام‌های ارشد این رژیم، با انتشار بیانیه‌هایی در شبکه‌های اجتماعی، از تأیید مایک هاکی به‌عنوان سفیر جدید ایالات متحده در اسرائیل توسط دولت ترامپ، استقبال کردند.

نتانیاهاو در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «تأیید دوست عزیزم [مایک هاکی] به‌عنوان سفیر بعدی ایالات متحده در اسرائیل را تبریک می‌گویم. این روز بزرگی برای اتحاد اسرائیل و آمریکا است.» او افزود: «مشتاقانه منتظر همکاری با شما برای مستحکم‌تر کردن پیوند ناگسستنی میان دولت‌ها هستیم.»

نخست‌وزیر اسرائیل در نوامبر ۲۰۲۴ تنها سه روز پس از پیروزی ترامپ در انتخابات یک چهره تندرو، شهرک‌نشین و حامی اشغال کرانه باختری را به‌عنوان سفیر آینده اسرائیل در آمریکا معرفی کرد.

جوو اینوود تحلیلگر بی‌بی‌سی در این باره نوشته است: «تصمیم بنیامین نتانیاهاو برای نامزدی یک رهبر تندرو شهرک‌نشین برای سمت سفیر اسرائیل در واشنگتن سه روز پس از پیروزی دونالد ترامپ در انتخابات نیز نشان می‌دهد که نخست‌وزیر اسرائیل معتقد است دولت بعدی به استدلال‌های راست‌گرایانه توجه خواهد کرد. یحییال لیتر که زمانی رئیس دفتر نتانیاهاو در زمان وزارت دارایی او بود و در آمریکا پدندیا آمده از حامیان الحاق کرانه غربی است. بر اساس گزارش روزنامه هآرتس، او زمانی در اتحادیه دفاع یهودی، سازمانی که توسط خاخام تندرو مئیر کاهان تأسیس شد، فعال بوده است. پسر او هم در جنگ غزه کشته شده است. همچنین گزارش شده است که او از «پیمان ابراهیم»، تلاش‌های ترامپ برای عادی‌سازی روابط بین اسرائیل و کشورهای عربی، حمایت کرده است. پیمان ابراهیم تاحدودی موفق هم شده است. با این حال، پیشبرد این روند یا ادامه جنگ در غزه و خشم کشورهای عربی به دلیل رنج فلسطینیان متوقف شده است.»

گیدئون سعار، وزیر خارجه اسرائیل نیز اعلام کرد که تلفتی با هاکی گفت‌وگو کرده و او را «دوست واقعی دولت یهود» خوانده است. سعار اضافه کرد: «مشتاقانه منتظر همکاری مشترک برای تقویت هر چه بیشتر پیوند ناگسستنی میان ملت‌هایمان هستیم.» دنی دانون، فرستاده اسرائیل در سازمان ملل متحد هم اظهار کرد: «من مایک را دهه‌هاست که می‌شناسم؛ او دوست واقعی اسرائیل و مردم یهود است.»

موضع‌گیری‌ها در باره فلسطین

هاکی یکی از تندترین دیدگاه‌ها را در موضوع اسرائیل و فلسطین دارد. او طی یک سخنرانی در سال ۲۰۰۸، برخلاف تمامی قوانین و قطعنامه‌های بین‌المللی گفته بود «ما هویتی به‌عنوان فلسطینی نداریم و این هویت ابزاری سیاسی است تا مانع از دسترسی اسرائیل به سرزمین‌هایش شود.»

او از جمله حامیان مهم شهرک‌سازی‌های اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی نیز محسوب می‌شود. هاکی سال ۲۰۱۸ طی یکی از سفرهایش در مراسمی که در یکی از شهرک‌های جدید برگزار می‌شد ضمن حمایت از روند شهرک‌سازی‌ها گفت که «می‌خواهم خانه‌ای برای تعطیلات در این منطقه خریداری کنم.»

مطبوعاتی کاخ سفید منصوب شد و خیلی زود توانست با طی پله‌های ترقی، خود را نزد بدنه اجتماعی هوادار ترامپ مطرح کند. سارا سننر در انتخابات فرمانداری‌ها در سال ۲۰۱۸ با اختلاف رقبای خود را شکست داد و به‌عنوان فرماندار آرکانزاس برگزیده شد.

ارتباط با اسرائیل

مایک هاکی در نشست استماع که در سنا برگزار شد گفت که نخستین سفر او به اسرائیل در سال ۱۹۷۳ بوده تجربه بسیار زیادی طی دهه‌های گذشته کسب کرده است. او که اشغالگری اسرائیل را نمایندگی می‌کند در این نشست اظهار کرد که «اسرائیل سرزمینی مقدس برای یهودیان، مسیحیان و مسلمانان است.»

سفیر ایالات متحده در اسرائیل یک مسیحی اونجلیست است و ادعا می‌کند که خداوند مالکیت این منطقه را در متون مقدس به یهودیان داده است. او از سال ۱۹۸۱ تورهایی را به مقصد سرزمین‌های اشغالی به راه انداخت تا آن‌ها را با آنچه «سرزمین مقدس» می‌داند آشنا کند. بر اساس ادعای هاکی، او تاکنون بیش از ۱۰ هزار نفر را به همراه خود به سرزمین‌های اشغالی برده است. براساس یک تبلیغ در صفحه فیس‌بوک هاکی، این سفرها «تعالیم، نبردها و معجزات کتاب مقدس» را پوشش می‌دهند. مسافران در این تورها «درباره اسرائیل باستان می‌آموزند و تبار آن را تا دولت مدرن و قدرتمندی که امروز شاهد آن هستند» دنبال می‌کنند. در متن این تبلیغ آمده است: «آن‌ها سپس با این پیام که در روحشان حک شده است به خانه بازمی‌گردند: اسرائیل سرزمین مادری یهودیان است، از سوی خداوند متبرک شده و آمریکا باید از آن پاسداری کند.»

وسایت آمریکایی اینترسپت در گزارشی درباره تورهای هاکی نوشته است: هاکی در قالب تورهای گردشگری، مسافران را به ده‌ها مکان در سراسر [سرزمین‌های اشغالی] اسرائیل و کرانه باختری می‌برد. جان مئیر، فلسطینی زاده قدس (اورشلیم) و متخصص الهیات، می‌گوید: «این [تورها] مانند یک دینزی لندن بسیار مهیج است.» منار درباره شرکت‌کنندگان در این تورها می‌افزاید: «این [تورها] تمام باورهایشان را دوباره تأیید می‌کند. از نظر آن‌ها، همه چیز تحقق‌ی پیش‌گویی است.»

به گفته منتقدان، از جمله هفت راهنمای تور که با وسایت «اینترسپت» مصاحبه کرده‌اند، تورهای مسیحیان اونجلیست در این منطقه که عمدتاً آمریکایی‌ها در آن‌ها شرکت می‌کنند، به‌طور هدفمند از هرگونه رویارویی با میلیون‌ها فلسطینی اجتناب می‌کنند.

عزیز اوسواره، زاده قدس و یکی از بنیان‌گذاران شرکت گردشگری «مجدی تورز» (MEJDI Tours) مستقر در ایالات متحده، می‌گوید: «دیدگاه هاکی این است که فلسطینی‌ها هیچ حقی برای حضور در آنجا ندارند.» او می‌افزاید: «من می‌توانم تاریخچه خانواده‌ام را تا صدها سال پیش ردیابی کنم. با کدام منطق می‌توان نزد پدر من که در فلسطین متولد شده رفت و گفت که شما باید اینجا ترک کنید؟ این یک امر پوچ است این تورها یک نمایش سیاسی است که از مذهب به‌عنوان ابزاری برای توجیه بی‌عدالتی‌ها استفاده می‌کند.»

هاکی در اظهارنظری جنجالی در سال ۲۰۲۴ گفته بود: «وقتی مردم از وژه اشغال استفاده می‌کنند من می‌گویم بله اسرائیل آنجا را اشغال کرده است اما سرزمینی را اشغال کرده است که ۲۵۰۰ سال پیش از سوی خدا به آن‌ها واگذار شده. این سرزمین آن‌هاست و خدا آن را به [حضرت] ابراهیم و وارثان او بخشیده است.» جناح راست افراطی اسرائیل انتصاب هاکی را نشانه‌ای می‌داند مبنی بر اینکه در دوره کنونی ترامپ، امکان پیشبرد دستور کار خود از جمله الحاق کرانه غربی را خواهد داشت.

بزلال اسموتزیچ، وزیر دارایی اسرائیل اواخر سال ۲۰۲۴ و چند روز پس از معرفی هاکی به‌عنوان گزینه سفارت آمریکا در اسرائیل در این باره گفت که سال ۲۰۲۵ «سال حاکمیت» بر کرانه غربی